

**Vilkår
for
sesongmarkedet for mFRR-kapasitet
(tidligere regulerkraftopsjonsmarkedet, RKOM sesong)**

Versjon gjeldende fra 01.10.2023

Godkjent av RME 26.9.2023

1. Innhold

Sammendrag	2
Dokument / endringslogg.....	2
Ordliste	3
1. Formål og virkeområde	4
2. Annen styrende dokumentasjon	4
3. Informasjon	4
4. Kriterier for deltakelse.....	4
5. Produkter.....	5
6. Budgivning	5
6.1 Budinvitasjon og frister	5
6.2 Utforming av bud	5
6.3 Budkvantum	6
6.4 Budområder.....	6
7. Aksept av tilbud – Fastsettelse av pris	6
7.1 Prissetting.....	6
7.2 Spesialkjøp.....	7
7.3 Informasjon om pris og volum	7
8. Rapportering og avregning.....	7
8.1 Avregning.....	7
8.2 Vilkår og rutiner for avregning	8
8.3 Opsjonspremie for bud med begrensninger i produktet mFRR Med begrensninger	8
9. Effektvolum og tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR.....	8
10. Konsekvenser ved manglende oppfyllelse av forpliktelse	9
11. Konfidensialitet	9
12. Force majeure.....	9
13. Tvisteløsning.....	10
14. Informasjonsplikt.....	10

Sammendrag

Dette dokumentet har til hensikt å beskrive gjeldende markedsvilkår for det norske sesongmarkedet for mFRR-kapasitet for levering av manual Frequency Restoration Reserves (mFRR) i mFRR-markedet. Herunder tilbud, aksept/prissetting og håndtering av bud i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet.

Dokument / endringslogg

Versjon	Revisjon	Dato	Ansvarlig
10	Ukemarked fjernes, navneendring til mFRR-sesong, overgang fra NOK til EUR, endret avkortningsfaktor fra 25 til 2, noen mindre oppdateringer/rettelser	01.06.2023	LS
9	Nye vilkår – mindre justeringer	08.07.2021	LS
8	Forslag til nye vilkår etter høring 1.12.20	24.03.2021	LS
7	Høringsversjon – i forbindelse med oppdatering av retningslinjer	01.12.2020	LS
6	Høringsversjon: Endret til å omfatte også nedreguleringsressurser	07.05.2020	LS
5	Mindre rettelsler av feil i begrepene hviletid og varighet, ny link til Fiftyweb	17.04.2020	LS
4	Inndeling i hverdag- og helgeoppkjøp, samt deltakelse fra ordning for redusert tariff for fleksibelt forbruk	12.11.2018	KD
3	Høringsversjon	29.06.2018	KD
2	Ny innholdsstruktur og omskriving	09.09.2016	MMØ/RBJ
1	Innføring av produkt for høykvalitet og reserver med begrensinger	10.11.2014	IHE

Ordliste

Begrep	Forklaring
Leverandør	Markedsaktør med reguleringsressurser som tilbys TSO i balansemarkedene.
Balanseansvarlig	Markedsaktør som er finansielt ansvarlig for sin egen og/eller en annen aktørs ubalanse.
Balanseregulering	Bruk av fleksible ressurser (reguleringsobjekt) til å redusere ubalansen i et eller flere budområder.
Reguleringsobjekt	Et reguleringsobjekt defineres som et volum produksjon eller forbruk og som har fleksibilitet til å reguleres opp og/eller ned. Det er mulig å samle reguleringsobjekter i stasjonsgrupper.
Budområde	Et geografisk avgrenset område, innad hvor markedsaktører kan handle energi uten allokering av handelskapasitet.
Budkvantum / effektkvantum	Angir budets leveranse/anskaffet reservekapasitet i effekt [MW].
Volum / reservevolum	Angir levert/anskaffet/avregnet reserve i energi [MWh].
Varighet	Med varighet menes maksimalt antall timer som reserven kan aktiveres sammenhengende i regulermarkedet [h].
Hviletid	Hviletid menes minimum antall timer som reserven ikke kan aktiveres på nytt etter en aktivering i regulermarkedet [h].
Flaskehals	Situasjon som oppstår når utvekslingsbehovet i nettet overstiger overføringsgrensen.
FiftyWeb	FiftyWeb er Statnetts applikasjon for aktører som skal sende inn systemdata og produksjonsplaner, og anmelde bud i reservemarkeder.
Ediel	Ediel er etablert som standard for EDI i elektrisitetsbransjen. Ediel tar i bruk et utdrag av EDIFACT-meldinger hvor aktuelle meldingstyper er blitt tilpasset kraftmarkedet. Ediel baserer seg fullt ut på den internasjonalt etablerte EDIFACT-standarden.
EDIFACT	EDIFACT står for "Electronic Data Interchange For Administration, Commerce and Transport" , og er en standard som eies av FN (United Nations). EDIFACT består av et sett av internasjonale standarder, kataloger og retningslinjer for elektronisk utveksling av strukturerte data.
mFRR, manual Frequency Restoration Reserves	Manuelle frekvensgjenopprettingsreserver, tidligere kalt regulerkraft
mFRR CM	Kapasitetsmarkedet for mFRR – kapasitetsmarked med daglig oppkjøp som erstatter RKOM-uke (planlagt oppstart høsten 2023)

1. Formål og virkeområde

Vilkårene gjelder ved tilbud, aksept og bruk av mFRR-kapasitet. Vilkårene er bindende for leverandør i sesongmarkedet for mFRR-kapasitet, også kalt mFRR-sesong, (videre omtalt i dokumentet som "leverandør") og Statnett fra og med dato på forsiden av dokumentet.

Markedene for mFRR-kapasitet er virkemiddel for å sikre tilstrekkelig mengde tilbudt mFRR i aktiveringsmarkedet for mFRR (tidligere regulerkraftmarkedet, RKM) for å dekke nasjonalt og regionale behov på budområdenivå. Ordningen skal ikke håndtere lokale effektutfordringer.

mFRR-sesong omfatter opp- og nedreguleringsressurser fra produksjon og forbruk. Vilkårene omfatter mFRR-kapasitet på sesongbasis.

2. Annen styrende dokumentasjon

Statnett er, gjennom forskriften om systemansvaret, § 9 annet ledd, pålagt å disponere tilstrekkelig mengde effektreserve. mFRR sikres gjennom kapasitetsmarkedene for mFRR.

For aksepterte bud i mFRR-sesong skal forhold som ikke er beskrevet eksplisitt i disse vilkår, følge Vilkår for tilbud, aksept, aktivering og prising i aktiveringsmarkedet for mFRR og Avtale om tilgang til engrosmarkedet for elkraft i Norge (Balanseavtalen).

3. Informasjon

Gjeldende versjon av disse vilkår for mFRR-sesong og annen informasjon om Statnetts kjøp og bruk av mFRR-kapasitet finnes på www.statnett.no. Budinvitasjon og annen relevant informasjon sendes ut via Landssentralens meldingstjeneste.

4. Kriterier for deltakelse

Produksjon og forbruk som oppfyller vilkår i aktiveringsmarkedet for mFRR kan gi bud i mFRR-sesong.

Leverandører må være godkjent som mFRR-leverandør for å delta i mFRR-sesong. Skjema for søknad om deltakelse i mFRR-sesong for ny leverandør og opprettelse av ny stasjonsgruppe sendes via e-post til rkom@statnett.no. Leverandører godkjennes av Statnett og tildeles deretter brukernavn og passord for å kunne delta i markedet.

Leverandøren må enten selv være balanseansvarlig eller være tilknyttet en balanseansvarlig som kan tilby forpliktet mengde aktiveringsbud i aktiveringsmarkedet for mFRR. Hvis leverandør ikke har egen balanseavtale med Statnett, er det leverandøren sitt ansvar å informere og avtale tilbuds- og avregningsmessige forhold med sin balanseansvarlige.

For felleseide anlegg må mFRR-bud registreres av kun én leverandør.

5. Produkter

mFRR-kapasitet sikres i to markeder; mFRR-sesong og kapasitetsmarkedet for mFRR (daglig marked med separate vilkår).

Leverandører kan delta i begge kapasitetsmarkedene.

mFRR-sesong gjelder for den periode og med det tidsavsnitt som blir spesifisert ved forespørsel, normalt dag kl. 05.00-24.00 (mandag-fredag) for uke 45-16.

mFRR-sesong deles i to produkter; "mFRR Høykvalitet" og "mFRR Med begrensninger".

Produkt	Kriterier for å tilby produktet
mFRR Høykvalitet	Ingen begrensninger i varighet eller hviletid.
mFRR Med begrensninger	Uten eller med begrensninger i varighet og hviletid. Maksimal hviletid er 8 timer.

Med varighet menes maksimalt antall timer som reserven kan aktiveres sammenhengende i aktiveringsmarkedet for mFRR. Med hviletid menes minimum antall timer som reserven ikke kan aktiveres på nytt etter en aktivering i aktiveringsmarkedet for mFRR.

6. Budgivning

6.1 Budinvasjon og frister

Statnett fastsetter når og om det skal bes om tilbud på mFRR-kapasitet i sesongmarkedet.

Invasjon til deltakelse i mFRR-sesong sendes ut via Landssentralens meldingstjeneste. Informasjon og budskjema finnes på www.statnett.no. Aktuelle tidsfrister fremgår av budinvasjon. Bud i mFRR-sesong sendes via e-post til rkom@statnett.no. Kvantum og pris per innkjøpt produkt publiseres på www.statnett.no før vedståelsesfristen.

6.2 Utforming av bud

Bud skal gis på den måten og i det formatet Statnett til enhver tid bestemmer.

Bud og tidsfrister i mFRR-sesong gis for respektive markedsperioder slik Statnett anmoder ved forespørsel. Budprisen gis i EUR/MW/time, med inntil to desimaler.

- I mFRR-sesong gis bud for hele perioden, med EUR/MW/time som enhetspris

Bud skal gis per budområde. Leverandør har anledning til å legge inn merknad i hvert bud, og det er ønskelig at tilbydere benytter denne muligheten for informasjon om lokalisering. Statnett kan ved behov stille krav om oppdeling av et bud av hensyn til nettmessig lokalisering og budets størrelse.

Det skal i alle bud, uavhengig av produkt, angis om budet gjelder forbruk eller produksjon.

For bud i mFRR Med begrensninger skal det angis i budet om varighet er 4 timer eller mindre og/eller om hviletid er lengre eller lik 1 time.

Leverandører har selv ansvar for å sikre at de ikke legger inn bud i mFRR CM (kapasitetsmarkedet for mFRR) som er i motstrid med de bud de har fått tilslag på i mFRR sesong når det gjelder varighet- og hviletidsbegrensninger.

6.3 Budkvantum

Minste budkvantum i mFRR-sesong er ordinært 1 MW. For å oppfylle vilkårene i aktiveringsmarkedet for mFRR må budkvantum i aktiveringsmarkedet for mFRR være minimum 10 MW, med unntak av budområde NO1 og NO3 hvor det tillates inntil ett bud med kvantum fra og med 5 til 9 MW per stasjonsgruppe. Ved gjennomføring av piloter kan det fastsettes særskilte krav for minstekvantum av bud for enkelte budområder. Dette vil opplyses om på Statnetts nettsider www.statnett.no.

Volum som er forventet utilgjengelig i hele eller deler av den aktuelle markedsperioden skal ikke tilbys i mFRR-sesong.

6.4 Budområder

Budområdene i mFRR-sesong følger til enhver tid gjeldende budområder i døgnet.

Ved eventuelle endringer av budområder i løpet av sesongen vil det for bud akseptert i mFRR-sesong medføre at aktuell leverandør etter avtale med Statnett må gjøre en omfordeling av forpliktelsen som er påvirket av endret budområdeinndeling. Avtalt pris påvirkes ikke.

7. Aksept av tilbud – Fastsettelse av pris

7.1 Prissetting

Statnett fastsetter hvilke tilbud som aksepteres.

Primært kriterium for aksept innen hvert budområde er tilbudspris. Ved lik tilbudspris velges bud ut fra behov (passende volum) og deretter innsendingstidspunkt.

Følgende forhold kan medføre avvik fra dette priskriteriet:

- a) Lokale nettforhold som medfører behov for å hoppe over bud
- b) Behov for minimum ressurser fra produktet mFRR Høykvalitet, som gir behov for å hoppe over bud i produktet mFRR Med begrensninger

Prinsipp for prissetting er marginalprissetting, hvor aksepterte bud får samme pris lik høyeste aksepterte pris. Budområder får lik pris i mFRR-sesong når det ikke forventes flaskehals mellom budområdene som medfører krav til en geografisk fordeling av reservene mellom budområdene. Ved flaskehals mellom budområder, som gir behov for spesifikk volumfordeling, kan mFRR Høykvalitet og mFRR Med begrensninger få ulike priser pr. område.

For prissetting av produktene mFRR Høykvalitet og mFRR Med begrensninger, gjelder følgende prisregler:

- Når volumfordelingen mellom produktene ikke har betydning for kjøpet, dvs. det ikke har vært overhopp av bud som skyldes Statnetts behov for å sikre tilstrekkelig ressurser fra mFRR Høykvalitet, prises begge produktene til høyeste aksepterte bud, uansett produkt.

- Ved behov for "overhopp" av bud i produktet mFRR Med begrensninger på grunn av sikring av ressurser fra mFRR Høykvalitet, prises produktene separat til høyeste aksepterte bud innenfor eget produkt.

Ved overhopp av bud grunnet lokale nettforhold skal Statnett kommunisere årsak via epost, slik at dette blir tilgjengelig for leverandøren. Årsaker til overhopp kan være:

- Intakt nett overlast
- Utkoblinger
- Annet

Med "Intakt nett overlast" menes at den tilbudte reserven er overhoppet fordi den forventes å være innestengt bak en lokal flaskehals. Med årsak "Utkoblinger" menes at den tilbudte reserven er overhoppet som følge av lokal flaskehals som skyldes redusert overføringskapasitet på grunn av vedlikehold i nettet. Ved "Annet" må årsak angis i tillegg. Statnett kan også gi tilleggsinformasjon til de definerte årsakene.

7.2 Spesialkjøp

Dersom Statnett har behov for mer effektreserve for å dekke nasjonale/regionale behov, kan Statnett etter prissettingen i mFRR-sesong anskaffe spesialkjøp ut fra allerede inngitte tilbud. Tilbyder står i slike tilfeller fritt til å avgjøre om opprinnelig tilbud fortsatt gjelder. Spesialkjøp kan benyttes i tidsrommet frem til døgnet er klarert. Etter at prisen i døgnet er satt benyttes for § 12 4. ledd til å rekvirere effekttilgang.

7.3 Informasjon om pris og volum

For mFRR sesong gjøres resultat fra tilbudsrunder kjent på www.statnett.no, og leverandørene vil motta e-post med pris og akseptert volum innen utløpet av vedståelsesfristen.

8. Rapportering og avregning

8.1 Avregning

Avregning av mFRR-sesong skjer ukentlig, normalt 4 virkedager etter leveringsuken. Avregningen spesifiseres pr. produkt.

Avregningen er basert på den samlede forpliktelsen for mFRR sesong, kapasitetsmarkedet for mFRR og spesialkjøp, og at leverandøren leverte bud i aktiveringsmarkedet for mFRR, time for time. Ved avvik mellom forpliktelse og leveranse vil det resultere i redusert opsjonspremie, se punkt 10. Ved avvik fra forpliktelsen i ett eller flere kvarter i en time vil leverandøren få avvik tilsvarende hele timen.

Leverandøren får tilgang til informasjon om sine forpliktelser og eventuelle avvik via FiftyWeb.

Godtgjørelse og avvikoppgjør for opsjoner blir sendt som faktura til leverandøren.

8.2 Vilkår og rutiner for avregning

Avtalebeløpet skal normalt utbetales til aktuell leverandør 14 dager etter utført avregning. Med avtalebeløpet menes den godtgjørelse som beregnes i henhold til vilkårene.

8.3 Opsjonspremie for bud med begrensninger i produktet mFRR Med begrensninger

Leverandører med begrensninger i sine bud (gjelder kun produktet mFRR Med begrensninger) vil få reduksjon i betalingen. Opsjonspremien for aksepterte bud med redusert varighet, og/eller krav om hviletid, fastsettes etter følgende formel:

Opsjonspremie = Vf x Hf x (tilbudt effekt) x (marginalpris i aktuelt produkt)

Varighet (hele timer)	Varighet > 4timer	4	3	2	1
Vf	1,00	0,98	0,95	0,90	0,80

Hviletid (hele timer)	Ingen hviletid	1 eller 2	3 eller 4	5 eller 6	7 eller 8
Hf	1,00	0,98	0,95	0,90	0,80

9. Effektvolum og tilgjengelighet i aktiveringsmarkedet for mFRR

Akseptert effektvolum i mFRR-sesong skal være tilgjengelig i aktiveringsmarkedet for mFRR i aktuell periode, kl. 05.00- 24.00, for alle døgn som omfattes av markedsperioden.

Foreløpige anmeldelser i aktiveringsmarkedet for mFRR for neste døgn sendes til Statnett innen kl. 21.30 inneværende døgn. Det vises til vilkår for anmelding i aktiveringsmarkedet for mFRR.

Effektvolum i aktiveringsmarkedet for mFRR må være lik eller større enn den samlede forpliktelsen i mFRR-sesong og det daglige kapasitetsmarkedet for mFRR.

For produktet mFRR Høykvalitet kan aksepterte opsjoner ikke fjernes fra aktiveringsmarkedet for mFRR i den hensikt å tilby effektreserven i alternative markeder, uavhengig av prisen i disse markedene.

I produktet mFRR Med begrensninger gjelder følgende:

- Forpliktelse i mFRR Med begrensninger kan i aktiveringsmarkedet for mFRR erstattes med ressurser med samme eller bedre kvalitet når det gjelder begrensninger i varighet eller hviletid
- Aksepterte bud fra produksjon kan ikke fjernes fra aktiveringsmarkedet for mFRR i den hensikt å tilby effektreserven i alternative markeder, uavhengig av prisen i disse markedene.
- Aksepterte bud fra forbruk kan fjernes fra aktiveringsmarkedet for mFRR dersom det aktuelle forbruket blir redusert som følge av kortvarige nødvendige nedkjøringer, markedsmessige forhold eller dersom forpliktelsen ikke oppfylles på grunn av agering i døgnmarkedet/andre markeder.

I alle tilfeller der leverandøren ikke er i stand til å levere det avtalte effektvolum helt eller delvis i deler av avtaleperioden, skal dette korrigeres løpende i aktiveringsmarkedet for mFRR.

Leverandører som byr inn i mFRR-sesong på vegne av en tredjepart må selv sørge for å innhente informasjon om endringer i de respektive kunders volum knyttet til tilgjengelighet og kvalitet for bud i mFRR-sesong og i aktiveringsmarkedet for mFRR.

10. Konsekvenser ved manglende oppfyllelse av forpliktelse

Ved redusert effektvolum reduseres godtgjørelsen for mFRR-kapasitet (pr time, leverandør og område) som følger:

Avkortning [EUR] = A x avvikspris [EUR/MWh] x manglende effektvolum [MWh]

Avvikspris pr. time beregnes som en volumvektet pris basert på opsjonspremier for tilslag i kapasitetsmarkedet for mFRR, mFRR-sesong og spesialkjøp i det aktuelle produktet.

Avviksfaktorene ved redusert effektvolum, A, er som følger:

- mFRR Høykvalitet A=2
- mFRR Med begrensninger
  - Produksjon A=2
  - Forbruk A=2

Det gis unntak fra reglene for avkortning i følgende situasjoner:

- Ved redusert effektvolum under force majeure benyttes avviksfaktor A=1.

For at unntak skal bli innvilget må leverandør informere systemansvarlig om redusert effektvolum per e-post til D-vakt@statnett.no senest kl. 12.00 mandag etter leveringsuken.

Per område og leverandør reduseres ikke godtgjørelsen i noe tilfelle med mer enn den samlede opsjonspremier for uken.

Ved uenighet om hvorvidt det har vært avvik på levert eller tilgjengelig volum har leverandøren frist på 2 uker etter leveringstidspunkt til å informere systemansvarlig.

Dersom leverandøren ved gjentatte anledninger unnlater å oppfylle sin forpliktelse som forutsatt i disse vilkår, og dette skyldes forhold innenfor leverandørens kontroll, kan Statnett ekskludere leverandøren fra deltakelse i mFRR-sesong.

11. Konfidensialitet

Statnett forplikter seg til å holde inngitte tilbud konfidensielle, med mindre offentlig regelverk eller pålegg krever at disse skal offentliggjøres.

12. Force majeure

Leverandør og Statnett er begge fri for ethvert ansvar for manglende oppfyllelse av disse vilkårene som skyldes krig, streik, lockout og offentlige pålegg, eller andre årsaker som ligger utenfor partenes kontroll. Dersom en av partene, på grunn av en force majeure situasjon som definert ovenfor, ikke er

i stand til å oppfylle sine forpliktelser etter vilkårene, skal partenes gjensidige forpliktelser etter vilkårene være suspendert så lenge situasjonen vedvarer.

Dersom en av partene påføres utgifter som skyldes at den annen part har force majeure, har vedkommende ikke krav på å få erstattet utgiftene.

13. Tvisteløsning

Dersom det oppstår en tvist mellom tilbyder og Statnett, skal denne så vidt mulig søkes løst gjennom forhandlinger. Dersom dette ikke fører frem, kan hver av partene bringe saken inn for domstolene. Oslo tingrett vedtas som verneting, jfr. tvisteloven § 4-6.

14. Informasjonsplikt

Leverandørene plikter å informere Statnett umiddelbart om alle forhold som har betydning for deres forpliktelser gitt i vilkårene.